

**Informacja do BIP o wynikach kontroli prawidłowości
Ośrodka Pomocy Społecznej, ul. Świecka 45, 89-500 Tuchola
(zwanym dalej OPS lub Ośrodkiem)**

*sporządzona w oparciu o Ustawę z dnia 6.09.2001 r. o dostępie do informacji publicznej
(Dz.U. z 2016 r. poz. 1764) art. 4 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 4 ppkt a*

I. Cel kontroli:

- Ocena realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.
- Ocena zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

II. Czas przeprowadzenia kontroli: w dniach 30, 31 maja i 1 czerwca 2017 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia Dyrektora OPS, Kierownika Działu Pomocy Środowiskowej i Realizacji Świadczeń, asystentów rodziny oraz analizę dokumentacji.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r. poz. 697), pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

OPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 22 czerwca 2012 r., przyjętego Uchwałą Nr XX/168/12 Rady Miejskiej w Tucholi. W dokumencie wskazano podstawę prawną wyszczególniając ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W celach i zadaniach Ośrodka uwzględniono zapis dotyczący realizacji przez jednostkę zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W dokumencie stwierdzono błędne oznaczenie daty ustawy o wspieraniu rodziny.

W Regulaminie Organizacyjnym z dnia 10 maja 2016 r., wprowadzonego Zarządzeniem Burmistrza Tucholi Nr 120-41/16, zostały ustalone zadania Ośrodka. W powyższym dokumencie uwzględniono stanowisko asystenta rodziny, jednakże nie uszczegółowiono zadań przez niego realizowanych, o których mowa w ww. ustawie.

W trakcie trwania czynności kontrolnych, Burmistrz Tucholi Upoważnieniem Nr 20/2017, z dnia 31 maja 2017 r., upoważnił p. [REDAKTOWANE] do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie wyodrębniono komórki realizującej zadania z pieczy zastępczej, co nie stanowi naruszenia przepisu art. 10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3 - letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Gmina opracowuje i realizuje 3-letnie gminne programy wspierania rodziny. Pierwszy Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2014 – 2016 przyjęty został Uchwałą Nr XL/339/14 z dnia 28 marca 2014 r.

W opracowanym dokumencie zawarto główny cel dotyczący wspierania rodzin i dzieci w gminie Tuchola, zaspakajanie ich potrzeb, zapewnianie im bezpieczeństwa oraz możliwości rozwoju w środowisku lokalnym. Dokonano diagnozy potrzeb środowiska lokalnego i na tej podstawie sformułowano cele operacyjne.

Drugi Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2017 – 2019 przyjęty został Uchwałą Nr XXXIII/231/17 Rady Miejskiej w Tucholi z dnia 31 marca 2017 r. Zaplanowane w programie

zadania i działania odpowiadają potrzebom lokalnej społeczności, są realne do wykonania i uwzględniają udział innych instytucji i służb pomocowych.

W okresie objętym kontrolą Dyrektor OPS dopełniła obowiązku rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny. Sprawozdania z realizacji Programu Wspierania Rodziny za lata 2015 i 2016 zostały przedstawione na sesji Rady Miejskiej w Tucholi w terminie określonym w ustawie.

W okresie objętym kontrolą gmina zatrudniała 3 asystentów rodziny:

- p. ██████████ – na umowę zlecenie, w okresie od dnia 1 czerwca 2015 r. do 31 stycznia 2015 r., na umowę o pracę, od 2 stycznia 2015 r. do chwili obecnej,
- p. ██████████ – na umowę zlecenie, w okresie od dnia 1 stycznia 2015 r. do 31 stycznia 2015 r., na umowę o pracę, od 2 stycznia do chwili obecnej (urlop macierzyński od 28 stycznia 2017 r.)
- p. ██████████ - na umowę o pracę na zastępstwo, od dnia 25.07.2016 r. do chwili obecnej.

Asystenci obejmowali pomocą :

- w 2015 r. 32 rodzin, w tym dziewięć przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2016 r. 37 rodzin, w tym trzynaście przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2017 r. (do dnia 29 maja) 35 rodzin, w tym trzynaście przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,

przy zachowaniu zasady, iż równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudnieni asystenci rodziny posiadali wymagane kwalifikacje, zgodne z art. 12 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W aktach osobowych znajdowały się oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 pkt 2, 3 i 4 ww. ustawy.

Dokumentacja kadrowa asystentów zawiera *zakres czynności*, w którym ujęto zadania zgodne z art. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Gmina tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny. W okresie objętym kontrolą, asystenci podnosili swoje kwalifikacje poprzez szkolenia tematyczne. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe na szkolenia.

Praca asystentów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Zgodnie z art. 17 ust. 4 ustawy asystenci rodziny nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystentów rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy Ośrodek Pomocy Społecznej podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny pobierał od rodziny zgodę na współpracę z asystentem i następnie występował do Dyrektora Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Dyrektor przydzielał rodzinie asystenta. Powyższe ustalenia odbywały się zawsze w formie pisemnej.

Zgoda wraz z wywiadem środowiskowym pozostawała w dokumentacji pracownika socjalnego. Dokument zgody był sporządzany na druku oświadczenia w oparciu o art. 109 ustawy o pomocy społecznej, natomiast brak jest zgody na współpracę w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Dotychczas nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta.

Zbadano dokumentację rodzin prowadzonych w okresie objętym kontrolą. Asystenci dokumentowali swoją pracę poprzez: dziennik spotkań z rodziną, miesięczne sprawozdania, plan pracy, ocenę sytuacji rodziny, notatki służbowe.

Asystenci dokonywali okresowych ocen sytuacji rodziny nie rzadziej niż co pół roku, co jest zgodne z art.15 ust.1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Częstotliwość wejść w środowisko asystenta była adekwatna do potrzeb rodziny.

Plany pracy nie zawsze zawierały terminy realizacji działań i ich przewidywane efekty.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem.*

Asystenci rodziny prowadzą monitoring funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną przez około pół roku - czas jest dostosowany do potrzeb rodziny. Spotkania z rodziną były dokumentowane w Dzienniku Spotkań z Rodziną.

Decyzja o zaprzestaniu lub dalszej współpracy asystenta z daną rodziną podejmowana jest wspólnie z asystentem, pracownikiem socjalnym i rodziną, na podstawie okresowej oceny sytuacji rodziny. Zakończenie współpracy następuje na skutek osiągnięcia głównego celu założonego w planie pracy, zmiany postanowienia Sądu, zmiany miejsca zamieszkania przez rodzinę poza teren gminy lub braku współpracy ze strony rodziny.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.*

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest dzięki ścisłej współpracy pracowników Ośrodka z innymi służbami tj.: policją, placówkami oświatowymi, ośrodkiem zdrowia oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny. W przypadku powzięcia informacji o rodzinie będącej w kryzysie, pracownik socjalny udaje się do miejsca zamieszkania celem diagnozy sytuacji rodziny oraz wszczęcia procedury pomocowej.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

Na terenie gminy nie funkcjonuje placówka wsparcia dziennego. Funkcjonuje natomiast 11 świetlic wiejskich, które organizują czas wolny dzieciom i młodzieży. Bogatą ofertę bezpłatnych zajęć dla dzieci i młodzieży oferuje także Tucholski Ośrodek Kultury wraz z filią - Wiejskim Domem Kultury w Raciążu. Szczegółowych informacji w tym zakresie udzieliła Dyrektor Ośrodka.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: *praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Gmina zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (socjalnego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, terapeutycznego) poprzez możliwość konsultacji w Ośrodku i na terenie gminy. Istnieje także możliwość skorzystania ze specjalistycznych usług opiekuńczych oraz projektach realizowanych przez tut. Ośrodek. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawione zostały przez Dyrektor OPS.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 3b i 4c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym gminy nie ponosiły kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem.

Z informacji przekazanych przez Dyrektora OPS wiadomo, iż nie była prowadzona dotychczas żadna kampania informująca środowisko lokalne o możliwości pełnienia funkcji rodziny wspierającej.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Gmina współfinansuje koszty związane z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2015 r. - wydatkowano kwotę: 95.073,93 zł,

- w 2016 r. - wydatkowano kwotę: 172.956,14 zł,

- w 2017 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 80.375,64 zł.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej-*

Asystenci rodziny uczestniczą w opracowywaniu Okresowych Ocen ds. Sytuacji Dziecka w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Tucholi. Wspólnie z koordynatorem pieczy zastępczej zostaje opracowany plan pracy z rodziną i plan pomocy dziecku.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

a) za I półrocze 2015 r. w dniu 16 lipca 2015 r.,

b) za II półrocze 2015 r. w dniu 18 stycznia 2016 r.,

c) za I półrocze 2016 r. w dniu 15 lipca 2016 r.

d) za II półrocze 2016 r. w dniu 30 grudnia 2016 r.

Powyższa analiza wskazuje, na zachowanie ustawowych terminów określonych w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z uchybieniami. Zalecenia pokontrolne zostały przekazane Dyrektorowi jednostki kontrolowanej.

Zespół kontrolny:

Oddział ds. Wspierania Rodziny

i Systemu Pieczy Zastępczej

Wydziału Polityki Społecznej

Zatwierdził:

Dyrektor Wydziału Polityki Społecznej